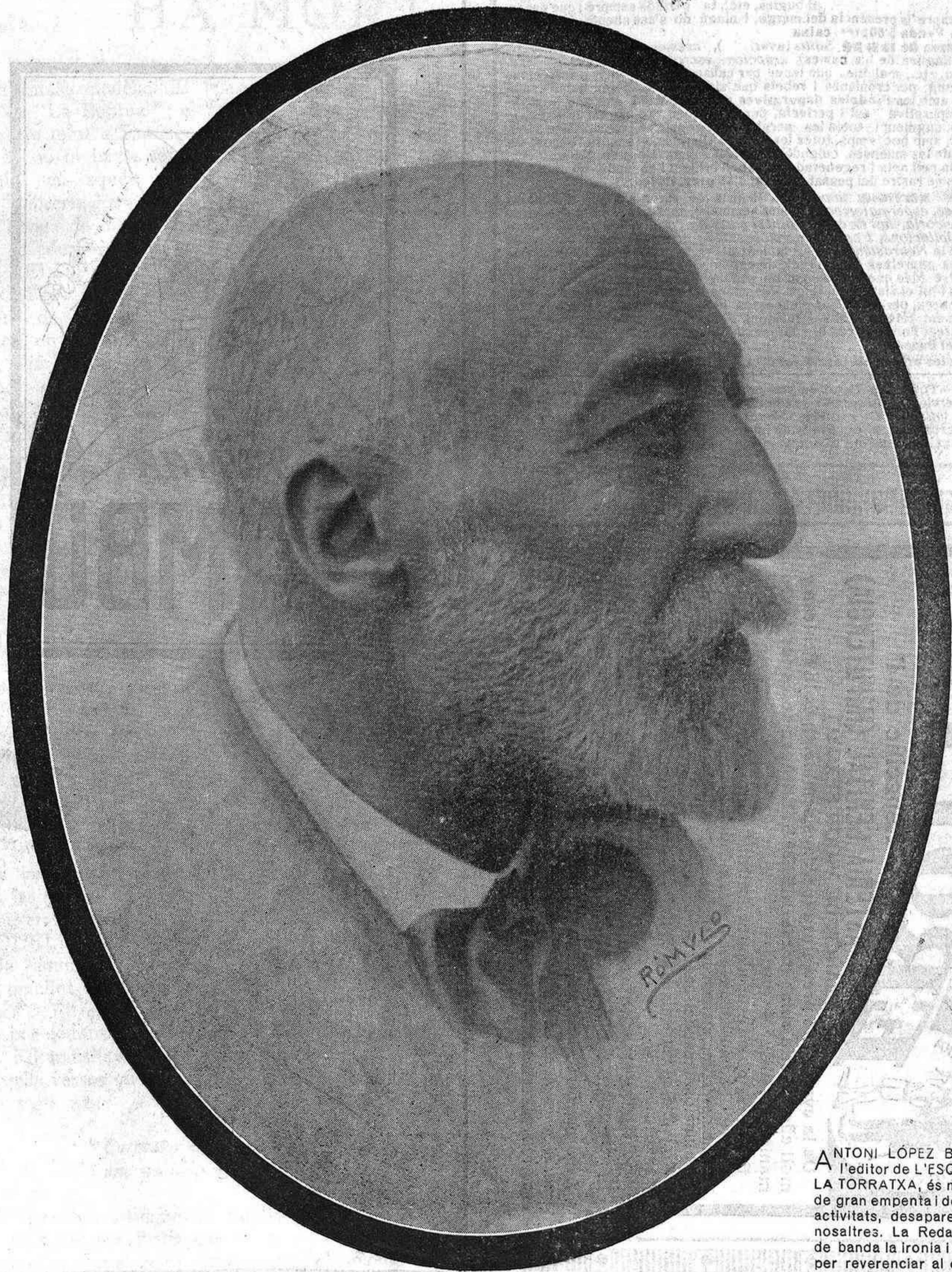

L'Esquella de la Torratxa

ANY LV - 2729

BARCELONA, 23 D'OCTUBRE DE 1931

Preu 20 cts - Atrassats, 40

ANTONI LÓPEZ BENTURAS, l'editor de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, és mort. Home de gran empenya i de múltiples activitats, desapareix d'entre nosaltres. La Redacció deixa de banda la ironia i la facècia, per reverenciar al darrer pas de qui té una història de treball digna de tot respecte.

VIES URINARIE
Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinaries: *Blenorragia* (burbacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota millitar*, etc. de l'home, i *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els Catxets del Doctor Solvré. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

Impureses de la sang: *Sífilis* (avari), *casemes*, *herpes*, *ulceres vari-coses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les Píndoles depuratives del Dr. Solvré, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronsos, supuració de les mucoses, calçada del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòria* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fadiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Gràcees potencials* del Dr. Solvré. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pesse-ces 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al fran-queix a *Oficines Laboratori Sòkatarq, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desen-totament, tractament i guariment de les dites malalties.

FEROTYL
ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

Específic de l'
ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)
(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la Feblesa y molt eficaç per a combatre la NEURASTENIA, en totes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulant de l'activitat neuro-espino-médulo-genital. Sinérgic i homo-estimulasa de les glàndules intersticials. Producte pluriglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estricnina, ni fòsfors, ni canfàrides, ni cap altre medicament excitant.

PRODUCTE MAGNE E INSUSTITUIBLE PER A RECOPRAR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem
 Alt de Sant Pere, 50 - B A R C E L O N A - Telèfon 18631

Preu: 21'75 ptes.

PAPEL DE FUMAR BAMBU

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

CRONICA

HA MORT UN CATALÀ

El "pare" López era un català autèntic; un català típic; un català modèlic. El "pare" López era el senyor Esteve de "La Puntual"; el "senyor Esteve" que descriví amb mà de mestre Santiago Rusiñol; liberal i treballador. Per a ell no hi havia res més que "La Puntual", i "La Puntual", en aquest cas, era la "Llibreria Espanyola", alhora botiga de llibres, redacció i administració de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA i de "La Campana de Gràcia". Des del recó on jeia el llibre major, amb el mateix respecte que si fos un missal, el "pare" López veia passar la vida múltiple i anecdòtica, però la veia passar apuntant les vendes, remenant llibres i pensant en coses extraordinàries per a apujar el negoci. La vida per a ell no era altra cosa que feina, treball, comerç.

El treball era la seva distracció. Treballava i feia treballar per necessitat, per gust, per esport i per espectacle. El "laborioso català" era ell. Es llevava, i en obrir els ulls s'imaginava els prestatges de la botiga plens d'uns llibres atraients i bonics que passaven ràpidament a mans de lectors imaginaris, i quan reunia les parpelles, somiava en exemplars colorits de L'ESQUELLA que anaven Rambla amunt i Rambla avall, omplint la ciutat de satisfacció. Ell era la feina. No es pot comprendre el "pare" López ajaçat o fent becaines. Ell treballava. En el teler de Catalunya.

Aquells versos que es feren populars en la segona meitat del segle XIX:

*"Cataluña tiene un hijo,
tiene un hijo menestral..."*

era ell. Si nosaltres tinguéssim un Balzac, faria del "pare" López un tipus novellístic que seria tan extraordinari, en bloc, com l'avar o el gelós que ens deixà la ploma shakes-

peariana, ens donaria a conèixer un català de socarrel amb tots els defectes i totes les virtuts de l'utilitarisme català.

Amic de les belles coses, sempre que aquestes tinguessin una aplicació materialista; enemic dels ganduls i dels que amb la capa de somiadors no fan altra cosa que man-

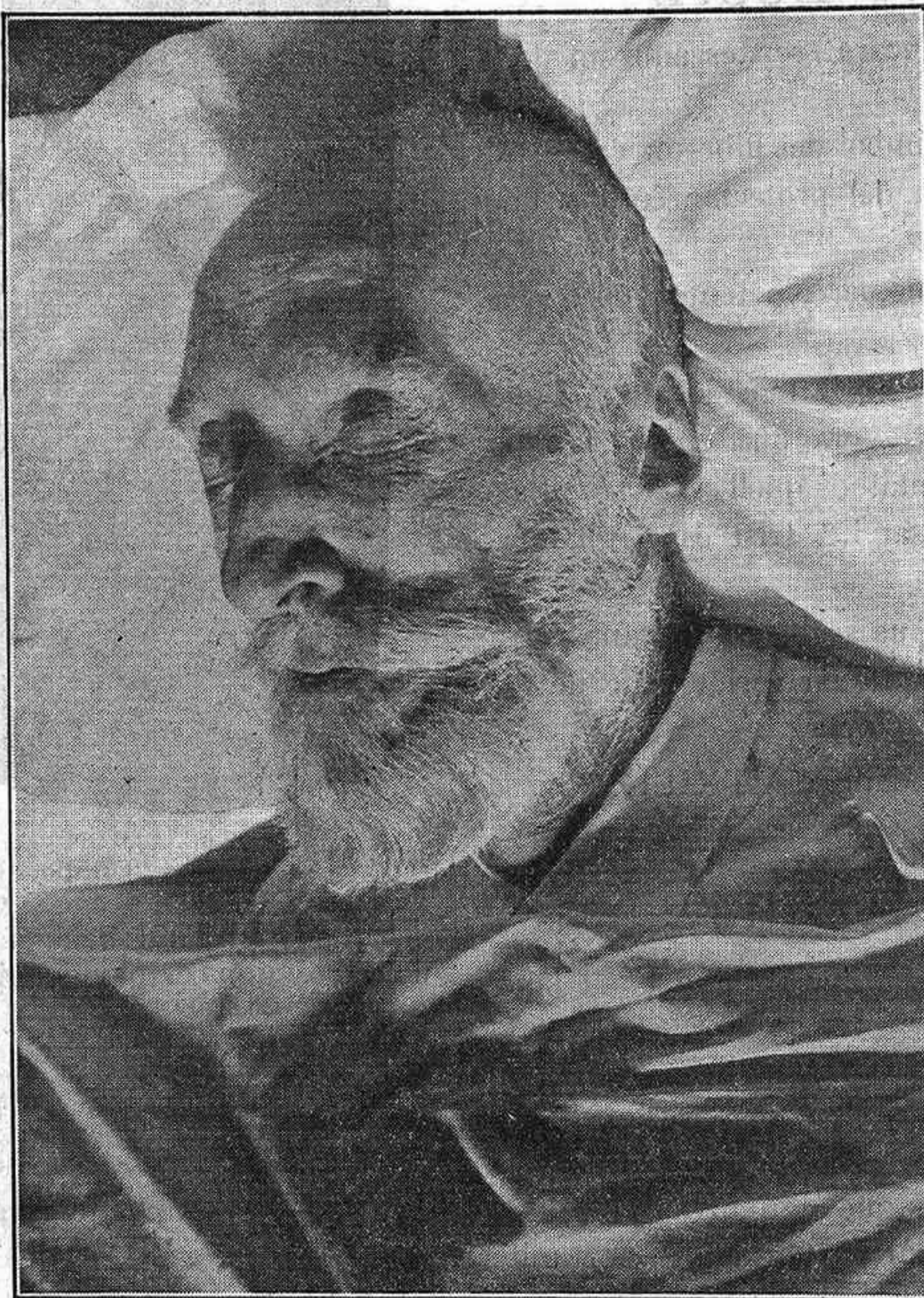
drejar; favorable a tota obra que enaltís el bon nom de Barcelona—a la qual estimava molt—i contrari a tot el que no fos avenç polític. En qualsevol societat el "pare" López s'hauria trobat bé. No l'haurien pas espantat les fórmules radicals de la revolució russa; les hauria combatut en nom d'uns principis liberals i republicans burgesos, però un cop assolit el triomf del proletariat dictatorial, el "pare" López hauria treballat i fet treballar la gent a la impremta o llibreria que li hagués encomanat un comissari del poble.

Això vol dir que, com a bon català, no tenia altra dèria que la feina. Amb tants anys de viure a la Rambla, no va entendre mai la psicologia del passejant mandrós, puix que va morir en diumenge perquè no tenia la botiga oberta.

Aquesta activitat en la seva vida i la de les publicacions que li deixà encarregades el seu pare I. López Bernagosi, per al qual tenia un respecte devotíssim. Ell tenia una noció exacta del que volia el púb-

blic i com calia donar-li-ho; ell que no sabia escriure una lletra corrent, sabia indicar, encertadament, com calia fer un article i la intenció que podia tenir. Era un home cantellut, però en el fons sentia una gran estimació per qui li sabia ésser fidel.

Els darrers temps de vida del "pare" López foren molt durs. Una malaltia anava minant la seva còrpora vivent, i a mida que anava deixant de treballar, s'anava migrant. No va pas morir el diumenge darrer; va morir, en realitat, el dia que deixà d'anar a la botiga, ara fa quatre mesos. De llavors ençà era un cadàver moral. Ha mort fent xi-

Antoni Lopez en el seu llit de mort

fres, dictant cartes de negoci imaginàries, queixant-se dels mals temps, pensant en l'almanac de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, que tornarà a sortir aquest any, passada la vergonya de la dictadura... Es a dir, que la mort el va trobar treballant d'una manera imaginària, però treballant. Com va néixer, com va viure; com va néixer i viu aquesta Catalunya nostra que és tot un teler, que és tot una fàbrica; i la seva vida espiritual finiria el dia que li manqués el ritme dels motors i les llançadores...

En morir Antoni López, l'editor de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, nosaltres saludem la tercera generació que continuarà l'obra liberal, democràtica, republicana, iniciada en el segle XIX per l'avi López, apujada pel "pare" i seguida amb devoció religiosa pels fills.

FRANCESC MADRID

El meu avi López

Quatre ratlles solament, i encara escrites amb un dolor profund, intens i sincer.

Per mi, l'avi López era el símbol del llibreter exemplar, de l'editor eminentment editor, del protector entusiasta, i de l'amic fidel.

Voldríem fer-li la seva apologia. No tenim, però, l'espai necessari.

Barcelona, Catalunya tota, amb la mort de l'avi López perd un home que ell tot SOL, era una època. L'època evocadora, romàntica, sentimental d'aquell gran Santiago Rusiñol, fa poc també traspasat i... trist és el dir-ho..., ja bastant oblidat...

I Avi López a pesar de tot, us seguiré admirant al través de l'infinit, del més enllà, que, en veritat haig de dir-ho, no hi crec.

MIQUEL UTRILLO, jr.

L'últim de tots

Vol dedicar quatre ratlles a l'avi López, també. I ho fa sense pretensió de voler escriure una necrologia ressonant. Tan sols perquè restin, en lletres de motllo i en aquesta col·lecció de paperam que veu la llum a Barcelona, unes paraules de recordança per l'home traspasat suara.

Hem sentit la seva mort més que algú altri. L'hem sentida, perquè l'avi López fou qui ens brindà l'oportunitat d'un reconet en aquest setmanari tan nostre, i perquè si algú ens coneix, ho devem a ell. Nosaltres bé prou li havíem donat les gràcies ben sovint; però avui volem fer-ho — no per darrera vegada — en aquests instants terribles que l'hem vist traspassar el llinar de la vida, fred, i tancat en un bagul negre, per a no tornar mai més.

Gràcies, avi, amic i pare dels que han fet i fan L'ESQUELLA. Gràcies i reposeu en pau, després d'una vida de treball constant, de neguits, i de somnis per l'ideal. L'últim de tots us ho desitja, bo i recordant aquelles converses dels diumenges a la tarda, quan ens oferíeu la vostra conversa d'amic amb seriosos consells de pare!

DOMÈNEC DIUMENGE

—Ja ho veu, germana, quina desgràcia! Ara no ens deixaran fer la caritat a les pobres nenes òrfenes. Tan bé que ens anava fer-les treballar tot el dia com unes negres a canvi d'uns rosegons de pa que ens donaven els rics catòlics!

Unes paraules de remerciament

Ha mort Antoni López, i L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, que sempre té la riälla als llavis, aquesta setmana s'ha vestit de dol.

Agraïm l'afecte de tots els nostres amics en aquesta hora dolorosa. Agraïm les paraules de la Premsa. I agraïm, en l'acte de l'enterrament, la presència de les autoritats, la presència dels intellectuals, dels obrers, dels amics que ens han acompanyat en aquests moments en què, havent emmudit per sempre la veu d'Antoni López, ens sentíem tan sols.

Antoni López seguí, amb L'ESQUELLA DE LA TORRATXA, l'obra iniciada pel seu pare. Nosaltres, en l'hora del seu traspàs, direm l'oració que més li plauria a ell si pogués escoltar-la:

Nosaltres treballarem amb fe i entusiasme per a continuar la seva obra: aquesta ESQUELLA que ell estimava tant.

MANCA DE MEMÒRIA

El passat dia nou es compliren tres anys de la mort del gloriós Ignasi Iglésies. Féu tres anys, el passat dia nou, que Barcelona estava de dol. No la Barcelona oficial, no les forces vives—que estan tan mortes que ja fan pudor—, sinó el poble.

Estava de dol per la mort d'Ignasi Iglésies, el gran poeta del poble, el pare del poble. Els carrers eren plens de gent, de gent humil, de gent treballadora, de gent honrada. Els ulls eren plens de llàgrimes. Mai no s'havia fet un enterrament tan magnífic, tan apoteòsic com aquell dia. Mai el poble no havia demostrat el seu dolor i el seu amor com aquell dia.

Els teatres, que havien retirat del seu repertori les obres d'Ignasi Iglésies, representaren obres d'Ignasi Iglésies en funció d'homenatge. Algú ha dit que els empresaris tenen ànima de corb. —Sols un teatre, l'Espanyol, tingué un gest digne: donà una funció completament gratuïta. —S'inicià una subscripció per a una font que perpetués la bona memòria de l'autor d'El cor del poble. L'Editorial Joventut començà la publicació de les Obres Completes d'Ignasi Iglésies.

Han passat tres anys, només tres anys, senyors!, i els teatres no representen obres d'Ignasi Iglésies, no sabem què ha passat amb la font, i les obres del poeta no es venen. No es venen com s'haurien de vendre.

Acaba de publicar-se el volum VII, integrat per treballs

en prosa. I els llibreters, quan jo els ho pregunto, em diuen:

—Es ven poc, molt poc.

Ja sé que no hi ha feina, i que això s'ha de conèixer en la venda de llibres, perquè els que compren llibres no són els rics, sinó els pobres, els obrers.

Però temo també que hi hagi manca de memòria. D'aquelles setanta, vuitanta, cent mil persones que acompanyaren el poeta, bé n'hi deuen haver mil que no estiguin en vaga? Doncs, aquestes mil podrien comprar, podrien seguir comprant les obres d'Ignasi Iglésies. Per a comprar un llibre no és necessària cap fortuna.

El que passa—siguem francs, no ens vulguem enganyar—és que, malgrat les festes del llibre i la propaganda cultural que hom fa per ciutats i pobles, no hi ha afició al llibre.

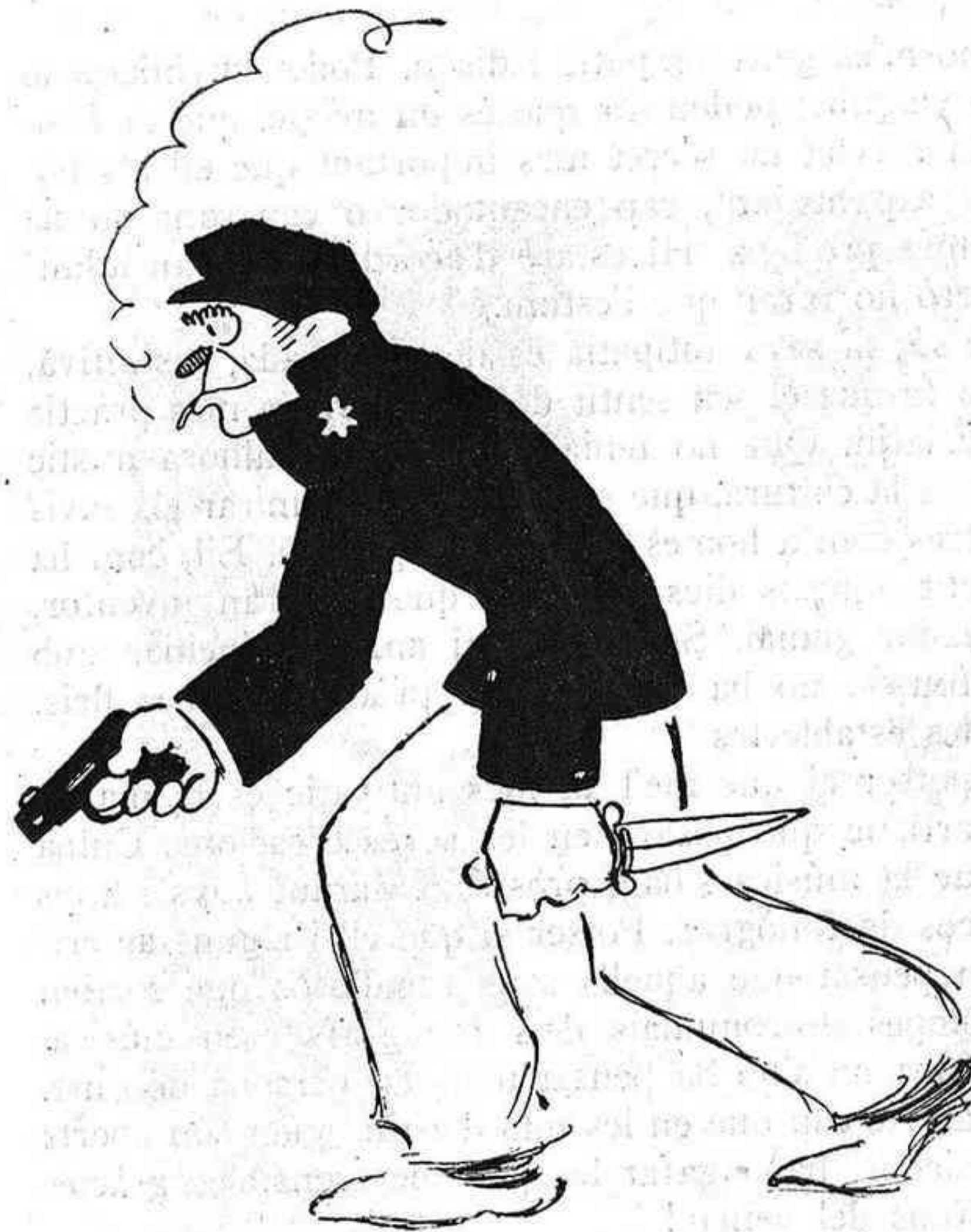
Tots aquells que tant deien que l'estimaven quan la seva mort, ara haurien de tenir més memòria—que és tenir més fervor—i no abandonar l'obra del mestre. VIRAI

Bosch, a Madrid

Bosch, el dibuixant que tantes vegades, amb les seves dones, ha fet girar els ulls en blanc als nostres lectors, ha celebrat una Exposició a la "ex-villa y corte". I tant la crítica com el públic no han dit més que elogis dels seus ninots i retrats. No podíem esperar res més dels madrilenys, que ja coneixien l'art d'En Bosch per les seves assídues col·laboracions en la Premsa d'allà i d'ací.

Per uns dies Madrid ha vist En Bosch anar d'un cantó a l'altre bo i rebent les felicitacions per la seva obra, que ha quedat entusiàsticament elogiada.

"L'Esquella" se'n felicita perquè ha reproduït moltes vegades aquestes dames i damiselles tan gentils que han forjat la ploma i el llapis d'En Bosch.

Vicent

Com s'entrava abans a les esglésies, i com s'hi entra ara.

Es veu que el catorze és un dia fatal per a totes les males pintes.

Capricis i paradoxes

EDISON

No, no m'és gens simpàtic Edison. Poden divinitzar-lo tant com vulguin; poden dir que és un màgic, que ni Prometeus ha revelat un secret més important que ell als homes; que cap bruixot, cap encantador o cap sant no ha realitzat més prodigis. Hi estaré d'acord; em faran admirar-lo. Però no faran que l'estimi.

Sí, ja sé; la seva antipatia és desenraonada, instintiva. Potser ho fa que el seu sentit de la cultura és més pràctic que especulatiu. Que no tenia aquest sentit alhora místic i hellènic de la cultura, que és el que ens fa mirar els savis i els mestres com a homes realment superiors. Ell, com ha estat repetit aquests dies, era més que un gran inventor, un realitzador genial. Sovint — així amb el cinema, amb el gramòfon —, no ha fet sinó fer pràctiques unes lleis, unes teories establertes.

Però potser el que me'l fa més antipàtic és la manca d'esperit artístic que posava en les seves creacions. Culpa seva és que la música s'hagi prostituït durant anys i anys en els discos de fonògraf. Potser sí que ell i alguns americans s'han pensat que aquells sons rogallosos que sortien de les trompes descomunals dels fonògrafs eren música. Ací a Europa no s'ho ha pensat mai cap persona de gust. Ah, els mals de cap que en les nits d'estiu, quan són oberts tots els balcons, han agafat les persones sensibles gràcies als gramòfons del veïnat!

També, per culpa seva, hem presenciats, durant anys, una paròdia innoble de l'art de Shakespeare i de Molière. Hom s'ha emocionat amb bajanades que avui ens fan partir de riure. Hom, gràcies a l'artilugi del cinema, ha infestat el món d'històries d'una carrincloneria insuportable.

Encara avui hi veiem estrafer les obres mestres de la literatura, com si volguessin fer-les tornar odioses a les persones de bon sentit.

La ximpleria col·lectiva, el rebaixament dels sentiments, la desvaloració de les categories de l'art, són en bona part degudes a la mecanització de les arts realitzada per Edison.

Sens dubte, tots aquests aparells, d'ençà que sortiren de les seves mans, han estat molt perfeccionats. Potser ell mateix hi ha introduït perfeccionaments successius. Però això no vol dir res. Em fa l'efecte que a Edison li és igual que la música dels seus discos sigui bona o dolenta, que siguin artístics o no els "films" projectats a la "pantalla". Ell no deu pas delectar-s'hi gaire. Ell és un home que ha viscut sense estimar, insensible als encisos de l'art i de la vida. No dormia, no menjava gairebé, per lliurar-se amb dalit a la tasca de crear els seus prodigiosos mecanismes. Sens dubte els creia molt divertits per a la humanitat. Tan divertits, sens dubte, com el firetaire que combina enginyosament una joguina mecànica per a la mainada. I és que, en el fons, Edison no era sinó això: un firetaire genial.

DOMÈNEC GUANSÉ

Els abstencionistes

El cavernari Carrasco Formiguera, que s'ha retirat del Parlament, en nom de la Santa Religió. (Però que ha tornat.. i perquè son dotze mil pessetes i no s'han de perdre!)

El primer divorci a Espanya

—Senyor Estat: Com vostè es vol separar de la senyora Església, amb qui, quan era molt petit, el van casar contra la seva voluntat, queda pronunciat el seu divorci.

JA SABEM PERQUÈ

A Madrid es publica un periòdic que fa pudor de cremat. O sigui: molt afecte a l'ex-rei. Aquest periòdic el paga un tal Montiel i el dirigeix un tal Sánchez Ocaña. Aquest periòdic és molt afeccionat a les enquestes. Això s'explica fàcilment: quan els redactors d'un periòdic no tenen gaires coses a dir, les enquestes són un gran recurs.

Ara aquest periòdic n'ha fet una altra: "Si mañana hubiese elecciones, ¿a quién votarían las mujeres?"

Hi ha contestacions molt gracioses. Entre elles la d'Hortènsia Gelabert, còmica dolenta i vella. Hortènsia Gelabert, còmica dolenta i vella, presenta la següent candidatura: "Juan Ignacio Luca de Tena, José A. Primo de Rivera, Leopoldo Matos, marqués de Alhucemas, Angel Ossorio i Gallardo, José Calvo Sotelo, Galo Ponte, Duque de Alba".

Es una candidatura com per a dur-la al lloc més excusat de la casa i no parlar-ne més. Comprenem, però, que Hortènsia Gelabert hagi presentat una candidatura així.

Per còmica, per vella i per dolenta ho comprenem.

EN LLUHÍ I L'AMOR LLIURE

El ciutadà Lluhí, en el debat sobre el divorci, s'ha mostrat un decidit partidari de l'amor lliure en tota la seva integritat.

A Madrid, amb aquest motiu, el nom del ciutadà Lluhí s'ha popularitzat.

—¡Qué tíos, esos catalanes! — fan els madrilenys. I si fins ara, en el règim monàrquic, la mania generalitzadora dels madrilenys, ens feia, a tots els catalans, uns Cambós de cap a peus, ara, dins la República, ens faran, fatalment, uns terribles Lluhís; és a dir, uns éssers extremadament enamoradissos i prolífics, capaços de catalanitzar totalment les Espanyes...

I no obstant, com ha declarat tímidament Carles Soldevila, la majoria passem pel món amb modestes i breus velleïtats eròtiques: l'anarquista de Terrassa, en tot cas, roman adormit allà en les pregoneses del nostre subconscient.

INIGO I LA S. J.

Els fills del senyor Iñigo López de Recalde (Ignasi de Loyola de mal nom), expulsats d'Espanya!...

Segons conta Voltaire, en el seu "Diccionari Filosòfic", no hi ha hagut mai, en consciència, un home més digne d'ésser tancat en un manicomi que Sant Iñigo el basc.

No hi havia manera de fer-li entrar el llatí: ja ganassot, al col·legi de Santa Bàrbara, li feien baixar les calces i el fuetjaven cerimoniosament...

Els seus fills n'han passat, també de negres.

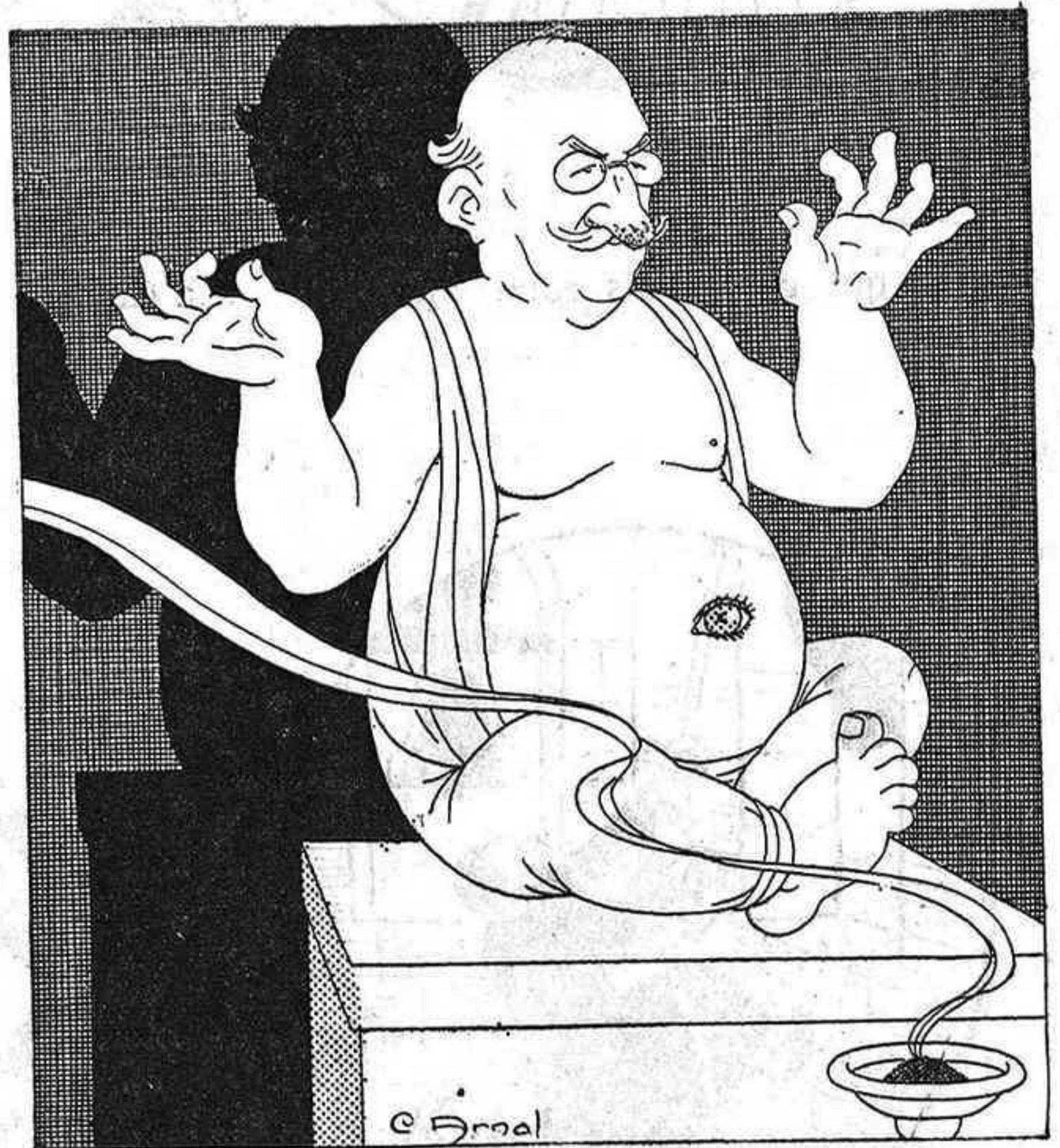
Ja una vegada, un Papa humanitari, Clement XIV, va suprimir-los del món...

Són força les nacions que se'ls han tret del damunt com a gent cavernícola i indesitjable.

Fins un rei d'Espanya, Carles III, va igualment suprimir-los i, en fer-ho, el seu ministre declarà:

—Ja hem matat la filla; ara ens queda la mare.

A nosaltres, també; a nosaltres també ens queda la mare...

"La Esfinge humana"

o el senyor que no parla ni que separin l'Església de l'Estat.

A què es dedicarà la gent d'església quan vingui la separació

Els bisbes, que estan acostumats a beneir les criatures...

...a directors d'orquestra.

Els predicadors, que tenen tanta agilitat per fer anar els braços...

...a salta-taulells, perquè els serà fàcil amidar la roba.

Els que estan darrera del confessorari...

...a "taquillers".

Els que canten als enterraments...

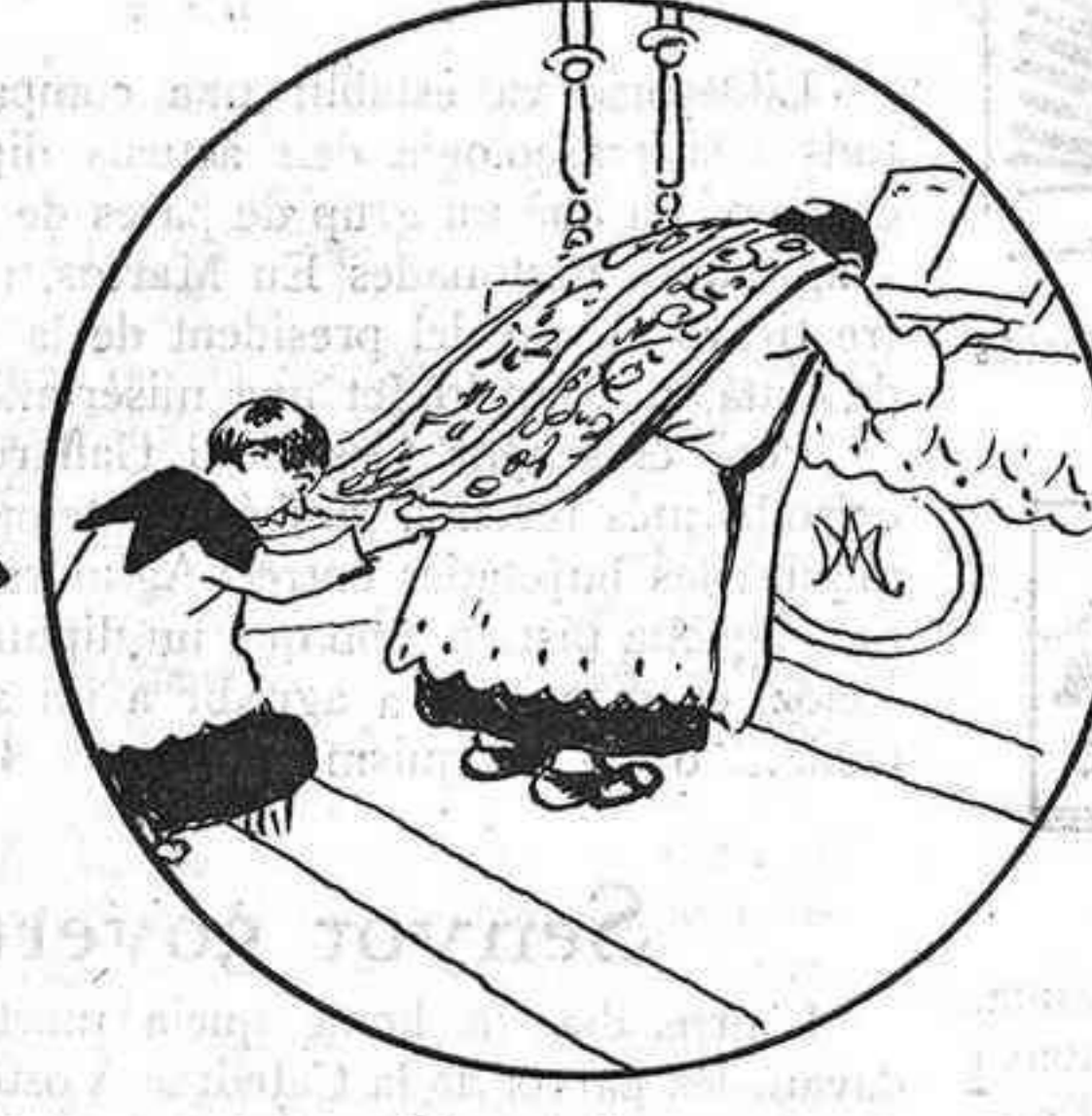
...a cantar romansos al barri xinès.

Els "Mossens Pollastres"...

...a castigadors. (Bé, ara ja ho eren.)

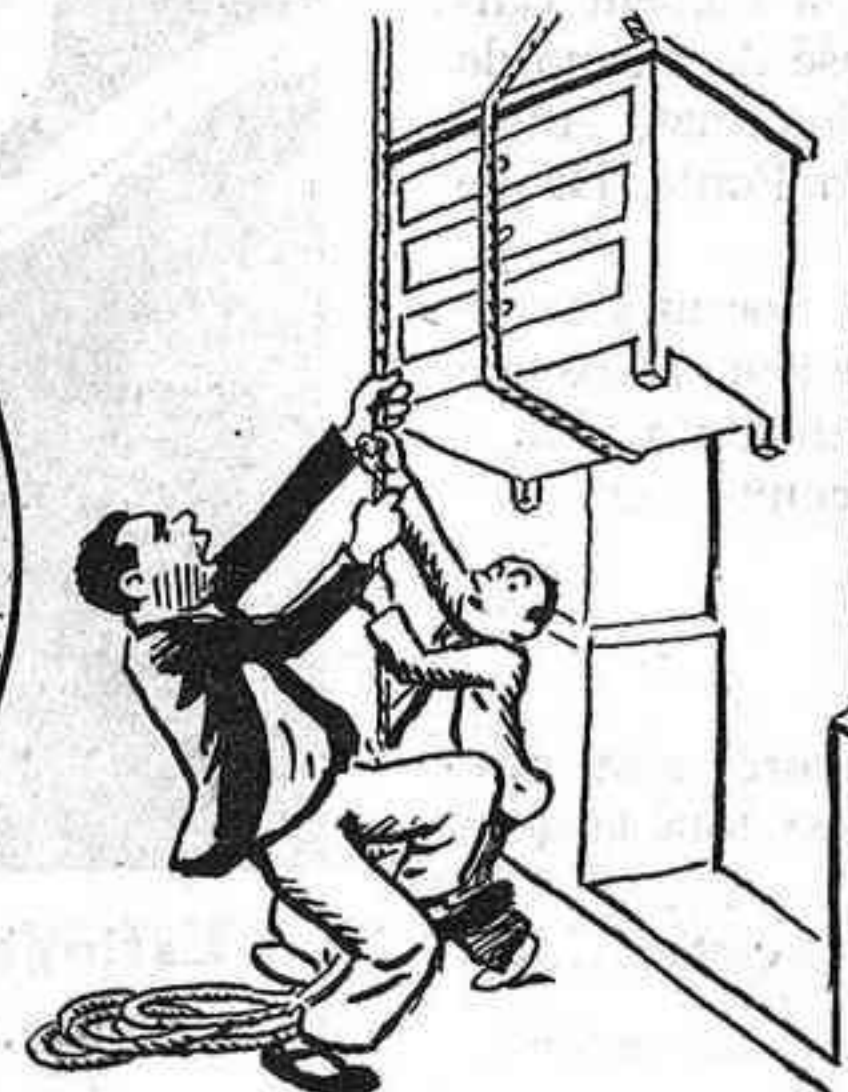
Els escolans...

...a escurçar les faldilles de les dones, perquè són massa llargues.

Els campaners...

...a camàlics.

Els que beneeixen amb el salpàsser

...a fer de fixadors d'anuncis.

Els que porten la creu a les processons...

...a dur cartells anunciadors.

—Creu, maca; vina amb mi, i no t'escollis els senyorets que combreguen cada dia, que et farien una malifeta.

La concòrdia, per ací, segueix fent estralls. No fa gaires dies, es va presentar un "torero" català, Gil Tovar, i durant la seva tasca sembla que no s'apropava al brau tant com manen els cànons de Cúchares i de Fras-cuelo.

El públic començà a protestar dient: "¡Que se acerque! ¡Que se acerque!", i afegint exclamacions que, encara que es trobin en un llibre de tanta vàlua com el "Qui-xot", no deixen gaire bé la família ascendent de l'inte-ressat.

Llavors es va sentir a la plaça una veu de tro:
—¿Cómo queréis que se acerque, si es separatista?

Durant la memorable sessió de les Corts Constituents que precedí la crisi, tothom esperava amb impaciència les manifestacions de Lerroux.

Però "don Lacandro" va callar com un mort. I, al cap d'un quart, ja li havien penjat una definició enginyosa:

Li diuen: *la virgen prudente*.

En Royo Villanova va dar, a Valladolid, una confe-rència sobre l'Estatut de Catalunya.

I, entre altres coses substancials, digué que *si se con-*

cediese esa autonomía a Cataluña, sería un régimen de protectorado como el de Marruecos, en el que el jalifa sería Macià y el Alto Comisario, Pestaña.

Un viatjant català, aquest viatjant català legendari que es troba a tot arreu on s'injúria la nostra pàtria, l'in-terrompé:

—Sí, señor—li digué. —Y Cambó, el jefe de la policía indígena!

La policia indígena catalana, per si els nostres lectors no ho saben, és, al dir dels castellans conscients—molt més nombrosos del que la gent es pensa—, el català renegat, el defensor del centralisme; en un mot: el *moro amigo*.

Al Círcol de la Unión Mercantil, entitat madrilenya d'on, per cert, partiren els primers trets contra l'Estatut de Catalunya del 1919, l'Ossorio i Gallardo donà una altra conferència. I va enriquir el ja abundós tresor de la llengua castellana amb el verb "jabalitzar".

I és el que diuen per les tertúlies: *El Parlamento está jabalizado. ¿Quién lo desjabalizará? El desjabalizador que lo desjabalizare...*, etc.

Amb la qual cosa, la que *limpia, fija y da esplendor* ja tindrà matèria per discutir en la seva pròxima sessió, si és que algun acadèmic pensa incloure a la nova edició del diccionari aquests nous mots.

L'Ossorio va establir una comparació entre les acti-tuds i la fraseologia dels actuals diputats. I va recordar el temps en què un grup de pares de la pàtria es disposava a agredir a bastonades En Martos, i en què un ex-minis-tre tirava al cap del president de la Cambra un tinter ple de tinta, deixant-lo fet una misèria...

Però el senyor Ossorio i Gallardo es va oblidar dos episodis més recents, també dels temps de la difunta mon-arquia: les bufetades entre l'Aguilera i En Sánchez Guerra, i aquella pistola amb què un diputat, conegut per Martí Veloz, es disposava a agredir a un altre representant del poble... o del caciquisme.

Senyor governador

L'altre dia un home queia mort, vilment assassinat, davant les parets de la Catedral. Vostè, senyor governador, digué que no hi havia dret a pertorbar cap mena d'acte. Pel mort, per la família del mort, no tingué uns mots de condol, de misericòrdia.

A nosaltres, també ens sembla una salvatjada entrar en una església a pertorbar un funeral. Però ens sembla més salvatjada matar un home indefens. Sobretot quan la policia—la policia que suposem que vostè, senyor gover-nador, va enviar aquell dia a la catedral—no serveix per impedir-ho.

A nosaltres ens sembla una salvatjada que hom entri a l'església fumant un cigar. Però ens sembla més salvat-jada que hi entri amb una pistola a la butxaca. I el senyor governador no ignorava, no podia ignorar, que aquell dia hi havien pistoles a la catedral. Com no pot ignorar que a Espanya ja no hi ha rei. Ho diem per l'esquela d'"El Correo Catalán".

Senyor governador: l'assassinat d'Antoni Borrell ha ocasionat un dia de dol a Barcelona. Barcelona no vol tor-nar a veure els seus carrers regats de sang. Barcelona no vol que tornin els assassins a campar-se-les amb tota tran-quil·litat. Barcelona vol justícia.

Entesos, senyor governador?

Les declaracions de Duran i Ventosa

—Què redimonis és aquests borinot que està bronzint fa estona? Tant que crida, i me l'haig de mirar amb lupa per veure'l!

Els Concerts per l'orquestra Pau Casals

Com tots els anys, a la tardor, es celebren els clàssics concerts al Palau de la Música Catalana per l'Orquestra Pau Casals.

Diumenge passat, dirigit per la batuta intelligentíssima del mestre Pau Casals, es donà el tercer concert, que començà amb la visió musical de "Les illes Medes" i "Sonata en do menor" del malaurat Juli Garreta; a continuació l'Obertura de "Polyeucte", de Dukas. "Concert" per a violoncel i orquestra, de Julien Krein. "Vuitena Simfonia" en fa major, op. 93, de Beethoven, que tancà el concert.

La intervenció com a solista de violoncel de l'artista alemany Maurici Eisenberg, que arrencà estranyes sonoritats d'un estil vibrant, i executant magistralment el "Concert" de moderníssima tècnica assonant, fou un èxit.

Eisenberg fou molt aplaudit en cadà un dels tres temps del "Concert", obra aquesta que s'executava per primera vegada a Barcelona.

Krein, jove compositor rus, es mostrà original en la melodia i procediments, que el públic sabé apreciar.

BAMBÍ

Art i Artistes

II EXPOSICIÓ SARRIANENCA "LES ARTS I ELS ARTISTES". CENTRE EXCURSIONISTA "ELS BLAUS", DE SARRIÀ.

En la seva magnífica sala d'exposicions, "Els Blaus" de Sarrià han celebrat aquest segon esdeveniment artístic que si bé ha servit per confirmar i comparar a la vegada les obres dels artistes que concorregueren a la primera, també ha donat lloc a que poguéssim veure-hi noves aportacions gens desmereixedores per cert.

Entre mig d'autors consagrats com Raurich Obiols, Martínez Tarrassó—aquest darrer cada dia amb un domini més impecable del color—, hem pogut gustar obres com "Santa Creu d'Olorde", de J. Beltran i Ribera; "Tardor", de Bosch i Canals; "Paisatges", de J. Mumbrú Ferrer; "Noi del carrer" i "Paisatge", de Ll. Puig Barella; en la pintura i en el dibuix "Apunts", de Ll. Piera—que denoten una seguretat absoluta—, i dues "Notes" de F. Samaranch, que, si més no, atreuen per la puresa de línies.

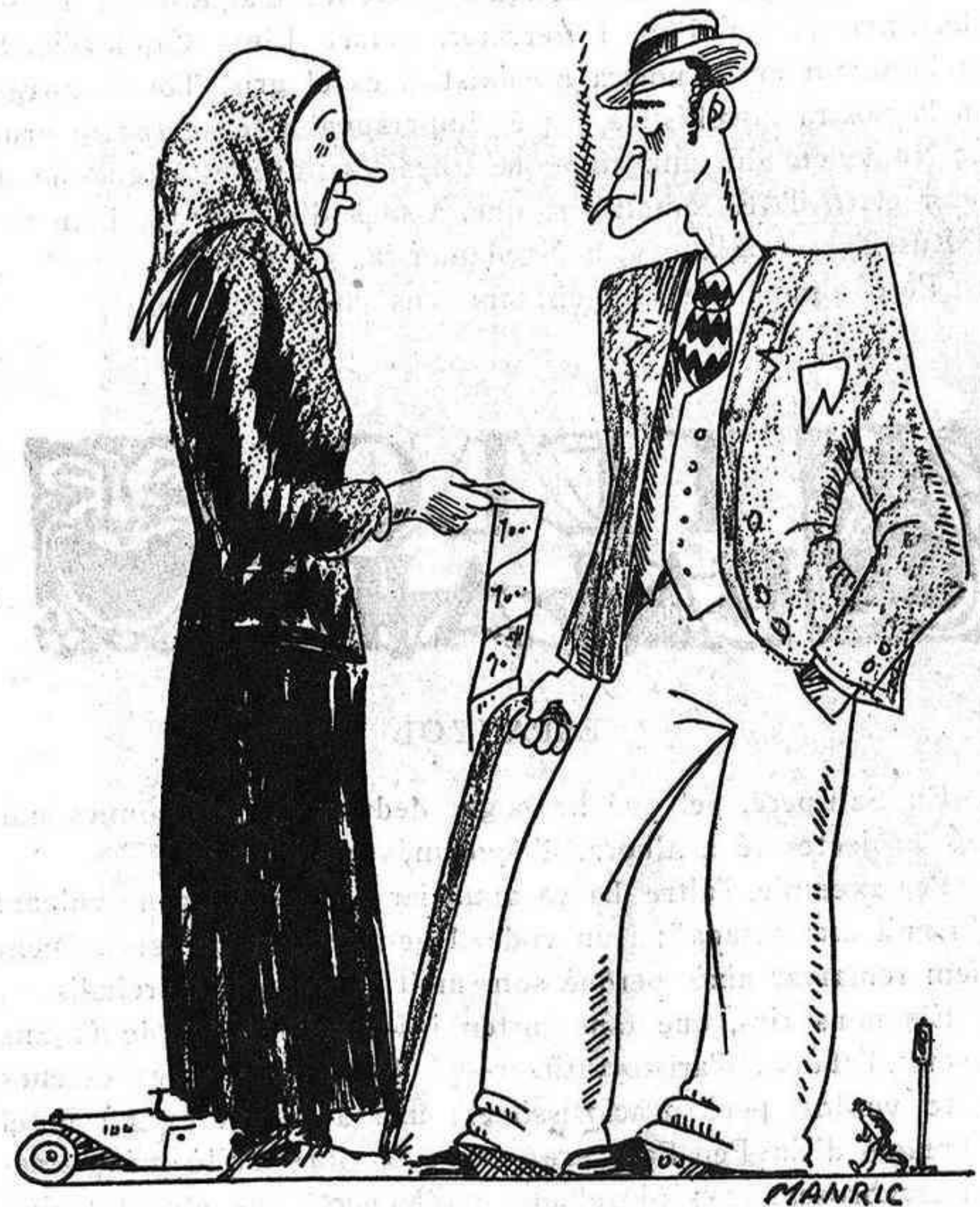
En la ceràmica hem comparat el formidable avenç que Salvador Vilà ha fet des de la seva darrera exposició. Cada dia més just de color i més segur de si mateix.

Magnífics els treballs de joieria d'Alfons Serrahima els pirogravats de Na Ramona Planas, que sap posar e les seves obres una sensibilitat i un gust artístic no gens comú en aquesta mena de treballs.

Molt justes les fotografies de A. Campanyà, J. Campubí, Ll. Corbella i R. Carbonell. A remarcar "Retorn del ramat", de C. Carbonell.

I en l'escultura, entre mig de professionals com Clarassó, Pagés, Rocamora, molt ben executada l'obra "Tot té fi", de R. Tort.

Felicitem el Centre Excursionista "Els Blaus" per l'estímul que està duent a cap, molt digne de tenir en compte.

—Vol un dècim de la rifa, senyoret? Miri que treurà la grossa!

—La grossa? La grossa, la treurem tots els ciutadans, el dia que els Jesuïtes siguin fora.

LA REVOLUCION PERMANENTE, per Lleó Trotski.

Lleó Trotski és un dels autors que comentem amb més freqüència, que més ocasions ens dona, amb la publicació dels seus llibres, al comentari. Gairebé cada mes hem de comentar un llibre nou de Trotski, la bibliografia del qual ja és copiosa.

Lleó Trotski, errant pel món, exiliat de Rússia, i escrivint els seus llibres, ens dona una sensació d'angúnia i de febre. En els seus llibres hi ha una angúnia constant. Llibres de fe, d'entusiasme, de lluita i de combat. I llibres que ajuden a descobrir-nos aquest misteri que per als occidentals és, encara, Rússia.

Pocs homes com Trotski han posat tanta energia en la lluita. I aquesta energia, posada al servei de la intel·ligència, és admirable.

EL SUBDITO, novella de Heinrich Mann.

Una altra novella de l'autor de "L'Angel Blau". I, com aquella, una novella formidable.

Una novella agra, aspra, forta, escrita en un estil cru, amarg, en un to de violència. Una novella anti-imperialista, anti-militarista, en la qual l'autor combat l'Alemanya d'abans de la guerra. I publicada poc abans de la guerra, quan a Alemanya era un veritable perill publicar novel·les d'aquesta mena.

A Catalunya no es publiquen novel·les d'aquest to. Potser Bertrana, potser Puig i Ferrater, potser Lluís Capdevila. El to imperant en la nostra novellística és el gris. Tot és apagat en la nostra novellística, tot és impersonal i sense suc ni bruc.

No volem dir amb això que totes les novel·les haguessin de tenir el to d'"El súbdit", lo que, a més d'Alemanya, hom veu a Rússia, a Anglaterra, a Nordamèrica, a Itàlia.

Però alguna, de tant en tant, ens convindria força.

ESPANYOL

En Santpere, pel que he pogut deduir, és dels còmics que més projectes té i, alhora, el que més realitats fa.

Per exemple, l'altre dia va anunciar un vodevil gens vulgar: "Jo vull una casada"; i un vodevil gens vulgar ha estat. Diem i fem remarcar això, perquè som molt amants dels preludis.

Els nous rics, que tant surten i se n'abusa des de fa uns anys; l'afany "d'aristocratitzar-se" de la dona; unes escenes de to verdós, però graciosíssimes; una aventura en un hotel — creació d'En Pep Santpere —, que fa riure d'allò més; escenes escabroses; unes pinzellades molt encertades, etc.; tot això és el que passa a través del vodevil estrenat el passat dijous a l'Espanyol per la companyia d'En Pep Santpere, i titulat "Jo vull una casada".

L'èxit — que fou molt gran — el compartiren, junt amb En Santpere, Carme Valor, Lluïsa Mir, Antoni Fornés, Faura,

Arteaga, Capdevila, Clapera; aquest darrer en un tango que l'hagué de repetir.

El teatre estava pleníssim; fins hi veiérem força gent d'allò que abans se'n deia "alta aristocràcia".

Els aplaudiments foren a voltes unànimes, i en general, sincers. L'escena ben distribuïda i presentada com cal.

VICTORIA

El tenor Rogeli Baldrich, l'altre dia va tenir un èxit, amb la reestrena de "La moza de la alquería", de Pascual Frutos.

El dia de la reestrena li varen fer repetir diverses parts de l'obra, en especial la "serenata" del primer acte.

Junt amb ell, aplaudirem a la senyora Racionero, Pepeta Huerta, Rosa Marca i els senyors Ferret, Pradas i Acuaviva.

BARCELONA

L'autor català Bartomeu Soler ha tingut un èxit fantàstic amb la seva obra "Tierra de Fuego", estrenada per la companyia de la Camila Quiroga, dimecres a la nit, en aquest teatre.

La setmana que ve en parlarem.

ROMEA

Aquesta setmana, en el teatre del carrer de l'Hospital, la companyia Vila-Daví ha estrenat el sàinet en un acte i dos quadros, "A la Remei l'han fet reina" d'En Josep Burgas. Ha estat un èxit. Els artistes posaren tota la cura possible en els respectius papers; i el públic aplaudí l'obra i la interpretació. Aquesta nova producció d'En Burgas és un sàinet de caràcter modern, que evidencia les qualitats d'observador i de comediògraf de l'autor. Té una trama fàcil i un desenllaç feliç. Felicitem la companyia i l'autor. La setmana entrant en parlarem.

Josep Burgas

NOU

Un sàinet madrileny ben dibuixat, ple d'acudits, facècies i situacions còmiques, i amb una "moraleja" o consell — com vostès vulguin — per les noies que somien ésser reines de bellesa, és "Miss Guindalera", una sarsuela estrenada divendres a la nit, al Teatre Nou, lletra d'Asenjo i Torres del Alamo, música del mestre J. Guerrero.

Aquesta obra ens féu recordar aquelles altres del dit "gènero chico", quan aquest "gènero" estava en la seva plenitud. El segon "cuadro" és una veritable filigrana. Els acudits són encertadíssims. El públic, nombrosíssim, va riure d'allò més. i amb ell nosaltres.

El mestre Jacint Guerrero ens va servir sis números de música excel·lents. Tots foren repetits, especialment un del primer "cuadro", un vals en el segon i un pasdoble del tercer, que per cert fou cantat d'una manera admirable per la Trini Avellí, i que segurament, aquesta mateixa setmana, el veurem substituït per obra i gràcia del gramòfon, els rotllos de les pianoles i les raspes.

La interpretació excel·lent, i a remarcar en primer lloc la ja abans citada Trini Avellí. Molt bé Maria Téllez i Carme Llanos; V. Ruiz París — com sempre — graciosíssim. Palacios, Barajas i Armengol, ajustats. El públic es va cansar d'aplaudir i féu sortir a parlar els autors.

Ens sembla que aquesta serà l'obra de la temporada, i no pas fent "porqueries" com "un corzo" de l'infecte monàrquic Muñoz Seca.

Que a la companyia d'En Campúa del *Teatre Cómico* li diuen la companyia dels brillants.

Jo, de *cigrons*, fins n'he vist portar a l'avisador.

* * *

Que Doña Elena Jordi continua a Madrid esperant inaugurar un teatre de là *ex-corte*.

Es el teatre que pensa construir En Cadenas, l'any 1942.

* * *

Que la popular i vodevilesca actriu senyora Viñals ha deixat el gènere de la camisa i ha saltat al drama policíac.

Hi ha actrius de l'Espanyol que li envegen no poder fer també el salt.

* * *

Que el públic es queixa que alguns teatres del Paral·lel acaben a les dues de la matinada.

Pel que es veu, en aquella barriada entenen malament la república.

* * *

Que l'Apolo continua sense empresari.

Ja ho sabem; com també sabem que *Don Angel* continua fumant en pipa.

* * *

Que els senyors Canons del Liceu han retirat l'abonament.

Pel que veiem, va molt malament això de tallar el capó.

* * *

Que En Caralt, en el Talia, farà el "Tenorio"...

Serà *El Tenorio policíaco* a base de *guardias de asalto*.

* * *

Que los *Artistas reunidos* del Victòria acaben el 26 i comencen la tournée per *provincias*.

Crec que debuten a Reus!

* * *

Que l'Enriqueta Torres farà temporada al Principal de Figueras.

Si fa vodevil, guanyarà molts diners.

BRIK

Notes d'un carnet

La calúnnia dels altres vers nosaltres, deu ésser un estímul per a la nostra virtut.

* * *

Si no hi ha compenetració espiritual, la unió d'un home i una dona és sempre quelcom lamentable.

* * *

El que sublimitza la dona és la maternitat, i, més que la maternitat en si, saber ésser mare.

* * *

Es molt fàcil erigir-se en jutge dels altres quan no s'ha viscut el pecat que es jutja.

SANTIAGO GARCIA PONT

Don "Joaquín" Montaner Castaños es fa passar per un perseguit de les dictadures.

Companys, no el cregueu de res!

✽

I d'aquell frare que es feia dir Pare Gafo, ¿què se n'ha fet? ¿I els seus sermons i conferències sobre els sindicats lliures, per què no els hi fan repetir?

¿Per què Don Santiago Trias, ex-tresorer de l'Exposició de mala memòria, no li paga ara també les despeses d'Hotel?

¿Per què el senyor Bisbe no el fa tornar?

✽

Els diputats basco-romans, els agraris i altres minories trogiodítiques han decidit retirar-se del Parlament.

Creiem que no hi fan cap falta.

Però creiem també que no faria cap falta que cobressin les dietes.

✽

"La República — ha dit Azaña — és de tots els espanyols..."

"Però — ha cuitat a afegir — governada regida i dirigida pels republicans".

"Pels republicans!" ¿Ho entenen bé els elements jesuíticomonàrquics de "El Debate" i de "La Veu de Catalunya"?

—Em sembla que tant pels extremistes de dreta com pels d'esquerra, aquest núvol farà mal de debò.

"La Voz", de Madrid, voldria que l'ensenyament, a Catalunya, es donés en la "lengua imperial de Castilla".

De manera que imperial, eh?

Com es veu, com es veu que "La Voz", encara que ho dissimuli, fou comprada amb diners dels jesuïtes!

✽

L'estúpida campanya portada a cap pels jaumins amb motiu de la mort de Don Jaume i del debat religiós a les Constituents, ha tingut un trist desenllaç: l'assassinat, pels pistolers del requetè, d'un pacífic ciutadà.

Esperem que els culpables seran degudament castigats

✽

Als funerals celebrats a la Catedral—acte essencialment d'afirmació catòlico-monàrquica—hi van concórrer comissions de totes les ordres religioses—jesuïtes, maristes, escolapis, Doctrina cristiana, caputxins...—i una nodrida representació de la clerecia secular i regular.

Tots plegats formen, doncs, en les files anti-republicanes.

Cal, doncs, que, ara més que mai defensem la República contra tota aquesta gentussa indesitjable.

✽

El rècord de la literatura cavernícola i macarrònica en llengua castellana—i'ha guanyat, sens dubte, aquests dies, l'òrgan jaumí i clerical. "El Correo Catalán".

Vegeu-ne uns paràgrafs de mostra:

"La fiera revolucionaria empieza a satisfacer sus bajos instintos.

Ante la grandiosa visión del martirologio cristiano, la actual

persecución de la Iglesia en España es tan sólo una anécdota minúscula.

Por más que ruja el infierno, por más que los antros masónicos se propongan exterminarnos, por más que se dé rienda suelta a la fiera para que nos devore, la Fe en España no morirá".

Ens sembla, però, que les veritables feres són aquells que assassinen traïdorament els ciutadans indefensos a les portes dels temples!

Imp. "L'Esquella" i "La Campana", Om, 8. -- Barcelona.

ESPECTACLES

Teatre Català Romea
Carrer de l'Hospital, núm. 51 :: Telèfon núm. 19691

COMPANYIA VILA-DAVÍ

Avui, divendres, a les cinc, Tarda Popular, butaques a 1,50 pessetes: Reposició de

EL REI DE LA LLANA

i el sainet en un acte i dos quadros d'En Josep Burgas

A la Remei l'han fet reina

Nit, i totes les nits, a un quart d'onze, l'obra definitiva d'En JOSEP MARIA DE SAGARRA,

L'Hostal de la Glòria

**Caruso, Fleta, Tito Schipa,
Pau Casals, Sagi-Barba,
etc., etc.**

Totes les celebritats impressionen en
discos

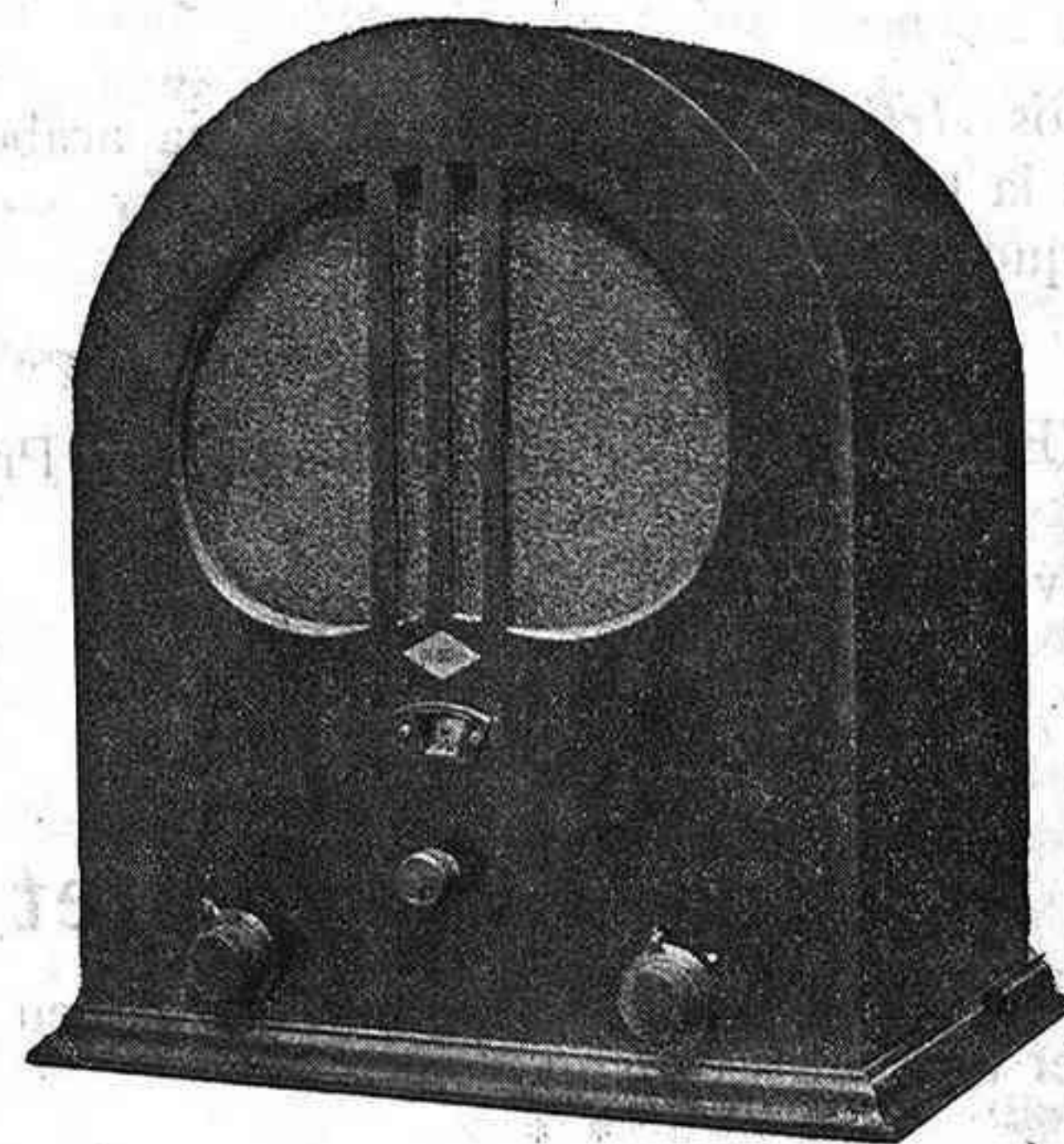
**La voz
de su amo**

Compañia del Gramòfono, S. A. E.

Receptor RADIO CLIMO

enxufable al corrent, sense antena

Ramon Climent

Consell de Cent, 266 :: Telèfon 23058

PREU: 400 PESSETES

LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

◆ **DICCIONARI** Català-Castellà
Castellà-Català ◆

Per A. ROVIRA I VIRGILI

Preu: 15 pessetes

OBRES COMPLETES
DE
IGNASI IGLESIES

VOLUMS PUBLICATS

- I.—**Els emigrants-La festa dels ocells.** Amb un estudi crític, per A. Carrión.
II.—**Els conscients - El cor del poble.** Amb unes paraules d'En Maragall.
III.—**Poesies.** Precedit de «La lírica de N'Iglésies», per E. Guanyavents.
IV.—**Els primers freds (trilogia) - Girasol.**
V.—**En Joan dels miracles - La resclosa.** Pròleg d'En J. Estadella i Arnó.
VI.—**Les garses - L'home de palla.**
VII.—**Treballs en prosa.** Amb pròlegs d'En Ventura Gassol i J. Pous i Pagès.

EN PREPARACIÓ

- VIII.—**Fructidor - Els vells.** Amb un pròleg d'En Pere Coromines.

JOSÉ ZORRILLA

Don Juan Tenorio

Drama religioso fantástico en dos partes y en verso

Precio: 1,50 pesetas

JOAQUÍN M. BARTRINA y ROSENDO ARÚS

El Nuevo Tenorio

Leyenda dramática en 7 actos, en prosa y en verso

Precio: 2,40 pesetas

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al librerer Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet. a més, 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes

LIBRERIA ESPANYOLA D'ARTS I LLETRES

FAULES EN ACCIÓ

Les granotes demanen un... president. Es queixaven de l'Alcalà Zamora perquè no feia res, i ara els han enviat l'Azaña, que se les menja de viu en viu. Ja convenia!